

## Nr 321.

Av herr **Hansén m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 284 till årets riksdag angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område föreslås bland annat särskilda stödåtgärder för det norrländska jordbruket. Departementschefen ansluter sig härutinnan i allt väsentligt till de av statens jordbruksnämnd föreslagna åtgärderna till förbättrande av den norrländska jordbruksbefolkningens ekonomiska ställning.

Jordbruksnämndens förslag äro grundade på en av nämnden verkställd omfattande utredning, vars resultat ger en mycket klar bild över Norrlands befolkning och dess sysselsättningsmöjligheter, det norrländska jordbrukets läge och förutsättningar, produktionen och avsättningen av jordbruksprodukter samt över jordbrukets i Norrland lönsamhet i jämförelse med övriga delar av Sverige. Av utredningen framgår att jordbruksbefolkningen i Norrland i allmänhet lever under synnerligen blygsamma för att ej säga torftiga ekonomiska betingelser samt att dessa missförhållanden framträda starkast i de båda nordligaste länen och mest i Norrbottens län.

Efter att hava ingående belyst dessa förhållanden och orsakerna till desamma säger jordbruksnämnden å sid. 76 i sitt betänkande bl. a. följande:

»I det föregående berörda förhållanden äro givetvis anmärkningsvärda med hänsyn till den betydelse för Sveriges ekonomiska välstånd, som Norrlands naturtillgångar och därpå grundade industrier hava. Högst avsevärda belopp tillföras sålunda landet genom ifrågavarande industrier. Det synes därför rimligt, att statsmakterna söka vidtaga sådana åtgärder, att befolkningen i sagda landsdel sättes i tillfälle att uppehålla en skäligen levnadsstandard. Självfallet är det därvid av vikt, bland annat, att åtgärderna erhålla en sådan utformning, att verksamheten för den norrländska exportindustrien och därigenom nyttiggörandet av berörda naturtillgångar icke försvåras.»

I fråga om direkta statliga åtgärder för jordbrukets upphjälpande i Norrland böra enligt jordbruksnämndens mening dylika ingripanden i första hand inriktas på att åstadkomma en varaktig förbättring av jordbrukets lönsamhet därstädes. »För uppnående av detta syfte», säger nämnden, »erfordras, att gynnsammare förutsättningar för jordbruk i Norrland skapas samt vidare att redan förefintliga möjligheter bättre tillvaratagas. I båda fallen torde med de statliga åtgärderna böra åsyftas att förbilliga produktionen genom att produktionskostnaderna nedbringas.» Då emellertid kan förväntas att verkningarna av flertalet av de åtgärder, som syfta till ett var-

aktigt stöd åt jordbruket, först så småningom komma till synes, har jordbruksnämnden med hänsyn till det ogynnsamma läge, vari jordbruket i Norrland befinner sig, funnit starka skäl för att därjämte vidtaga åtgärder, som åstadkomma en *omedelbar* förbättring av det norrländska jordbrukets lönsamhet. Jordbruksnämnden har för sin del ansett att dessa senare åtgärder böra begränsas att avse »ingripanden i prisreglerande syfte».

Den av jordbruksnämnden gjorda utredningen rörande jordbrukets läge och förutsättningar i Norrland samt nämndens uppslag till särskilda åtgärder från statens sida för upphjälpande av det norrländska jordbruket hälsas säkerligen med tillfredsställelse hos den befolkning det här gäller. Genom utredningen har till fullo blivit ådagalagt och styrkt vad som tidigare vid upprepade tillfällen framhållits från norrländskt håll, nämligen *dels* att jordbruket i Norrland arbetar under väsentligt ogynnsammare betingelser än jordbruket i södra och mellersta Sverige och *dels* att Norrland ej på långt när haft samma nytta av statens hittills vidtagna stödåtgärder för jordbruket som landets övriga delar.

Men statens jordbruksnämnd har dock ej dragit ut konsekvenserna av de genom utredningen tydligt klarlagda resultaten och framlagt sådana förslag som bort bliva en följd av desamma. Visserligen har nämnden framlagt många och goda detaljförslag till den norrländska jordbruksnäringens upphjälpande, och vilka förslag också återfinnas i kungl. propositionen, men med hänsyn till de trängande behoven måste föreliggande förslag i vissa avscenden anses alldeles otillräckliga för sanering av den norrländska jordbruksbefolkningens försörjningsproblem. Vi åsyfta närmast den del av förslaget, som avser anslag för åtgärder i produktionsbefrämjande syfte enligt av Kungl. Maj:t godkänd plan, nämligen högst 120,000 kronor till hushållningssällskapet i Norrbottens län, högst 80,000 kronor till vart och ett av hushållningssällskapen i Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län samt högst 40,000 kronor till hushållningssällskapen i Gävleborgs län eller tillhoppa högst 400,000 kronor.

Vi anse nämnda anslagsbelopp alldeles för lågt tilltaget. Ty om den föreslagna summan ej är avsedd att användas endast som försök för vinnande av erfarenheter av vilka ingripanden, som kunna vara mest verksamma, utan till åtgärder, som omedelbart nedbringa jordbrukets produktionskostnader, måste anslaget enligt vårt förmenande få en helt annan storleksordning än som föreslagits i kungl. propositionen. Det gäller ju dock här att upphjälpa jordbruket i en hel landsdel. Departementschefen nämner i propositionen som exempel på åtgärder i berörda syfte bidrag för underlättande av en ökad användning av konstgödsel. Även i jordbruksnämndens utredning återfinnes detta förslag. I Norrbottens län har denna metod — bidrag för inköp och användning av konstgödsel — under flera år prövats med synnerligen gott resultat i Gällivare och Juckasjärvi socknar, och ha medel för ändamålet anvisats ur resp. kommuners skogsallmänningsskatter. Det torde ej finnas anledning betvivla att icke denna form av understöd skulle komma att verka produktionsbefrämjande även i andra delar i Norrland.

Enligt en för norrbottniska förhållanden gjord beräkning skulle ensamt för detta läns vidkommande erfordras ett belopp av 500,000 kronor vid ett förbilligande av konstgödseln med i runt tal 3 kronor pr säck och under förutsättning av normal användning av konstgödsel i den utsträckning, som anses erforderligt. Den nuvarande användningen av konstgödsel inom Norrbottens län har approximativt beräknats uppgå till endast en tredjedel mot vad som borde anses vara normalförbrukning vid rationell gödsling. Då förhållandena beträffande konstgödselns användning äro enahanda i Västerbottens län och samma förhållanden i viss omfattning torde gälla de övriga norrlandslänen, ligger det i öppen dag att en väsentlig ökning av konstgödselns användning skulle komma att verka produktionsbefrämjande i mycket hög grad.

Detta vårt framhållande av en ökning av konstgödselns användning som produktionsbefrämjande faktor för Norrlands jordbruk bör givetvis ej få undanskymma andra minst lika viktiga åtgärder i samma syfte. — Det torde i detta sammanhang även böra påpekas önskvärldheten av att medel ställas till förfogande för köksväxtodlingens snabba utveckling i Norrland, vilket skulle innebära för befolkningen att den av egen odling finge tillgång till mera omväxlande och hälsosamma födoämnen. Vi ha endast med dessa påpekanden velat påvisa att det föreslagna beloppet för ifrågavarande ändamål är för lågt. Vi anse, att det av Kungl. Maj:t äskade beloppet bör höjas från 400,000 till 1,000,000 kronor.

Det av oss äskade beloppet anse vi böra fördelas mellan de olika norrlandslänen med tillämpning av i huvudsak samma grunder som angivits i propositionen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 284 ville höja det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till stöd för det norrländska jordbruket från 400,000 till 1,000,000 kronor, samt att medlen måtte tagas ur jordbrukets regleringsfond.

Stockholm den 20 april 1937.

*D. Hansén.*

*J. M. Bäckström.*

*C. F. Carlström.*

*Carl Lindmark.*

*Evert Jonsson.*

*P. Sandström.*

*H. Sten.*

*Karl Aug. Johanson.*

*Sam Larsson.*

